

Szakképzett pályakezdekők munkaerőpiaci helyzete

Az MKIK GVI 2018 óta vizsgálja a szakképzett pályakezdekők munkaerőpiaci helyzetének hosszabb távú alakulását. Ennek során a végzős tanulókat a végzés évében, majd az azt követő két évben keressük fel. Az alábbiakban a 2020-ban és 2019-ben végzősként tanulók 2021-es pályáját mutatjuk be. A kérdőíves adatfelvétel keretében a 2020-ban végzett tanulók közül 2 468 főt értünk el online vagy telefonon, a 2019-ben végzett tanulók közül pedig 1 023 főt.

A megkérdezettek jellemzői

A 2019/2020-as tanévben végzett válaszadók 47 százaléka férfi, 53 százaléka nő. Átlagéletkoruk 21 év. 51 százalékuk szakközépiskolában, 49 százalékuk szakgimnáziumi osztályban végzett. Érettségivel 60 százalékuk rendelkezik. 84 százalékuk legalább egy idegen nyelven meg tudja értetni magát. 61 százalékának édesapja nem rendelkezik érettségivel, az édesapák felének szakmunkás végzettsége van, és 39 százalék azok aránya, akiknek szülei szakmunkásként dolgoznak.

A 2018/2019-es tanévben végzős elért válaszadók 67 százaléka férfi, 33 százaléka nő, átlagéletkoruk 27 év. 67 százalékának édesapja nem rendelkezik érettségivel, közel fele szakmunkásként végzett, és szülei többsége szakmunkásként dolgozik.

Munkaerőpiaci státusz

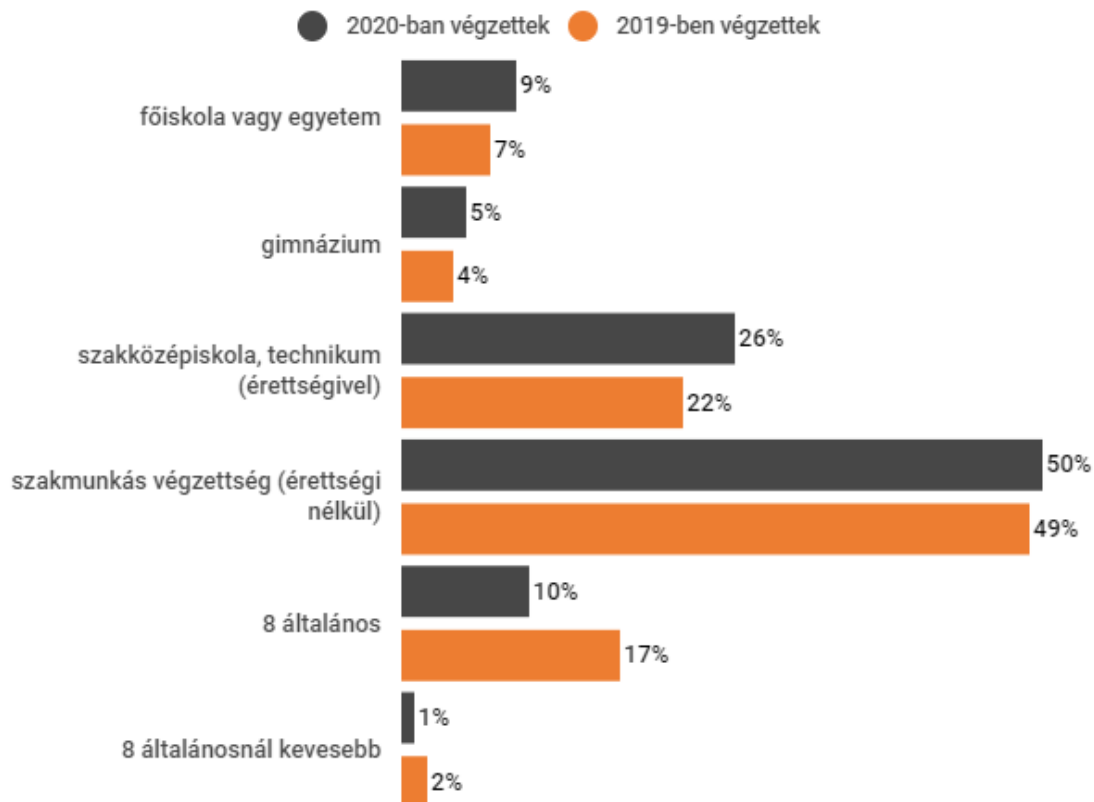
A 2020-ban végzettek 52 százaléka dolgozik, többségük alkalmazott (40%). 38 százalékuk továbbra is tanuló. A jelenleg is tanulók többsége szakgimnáziumban/technikumban (42%) vagy egyetemen (22%) tanul. 11 százalékuk iskolarendszeren kívüli képzésben vesz részt. Nagyjából minden tizedik válaszadó munkanélküli (9%).

A 2019-ben végzettek háromnegyede jelenleg dolgozik, 62 százalékuk alkalmazott, 7 százalékuk pedig vállalkozó. 22 százalékuk továbbra is tanuló. Az összes megkérdezett 8 százaléka jelenleg munkanélküli, a 2019-ben végzett megkérdezettek 28 százaléka volt álláskereső hosszabb-rövidebb ideig az elmúlt egy év során. Többségüknek ez átmeneti állapot volt, harmaduk azonban hosszabb távon (4–12 hónap) élt munkanélküliként. 62 százalékuk tavaly még nem volt munkanélküli, 38 százalékuk azonban már tavaly is állást keresett.

A szakképzettek apjának iskolai végzettsége

(N₂₀₂₀=2240; N₂₀₁₉=945)

A szakképzett pályakezdők édesapjának vagy nevelőapjának többsége nem rendelkezik érettséggel. Legnagyobb részüknek apja szakmunkásként dolgozik.

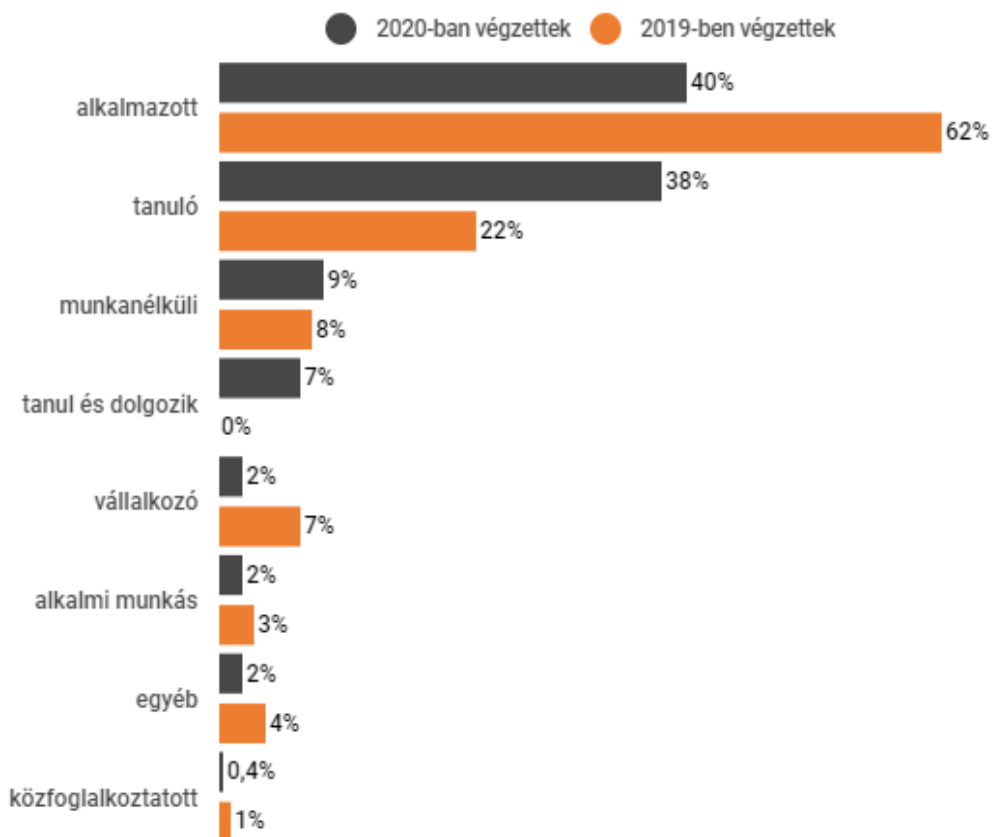

Forrás: GVI, 2021

Szakképzettek munkaerőpiaci státusza

(N₂₀₂₀=2468; N₂₀₁₉=1023)

A szakképzett pályakezdők kevesebb, mint fele dolgozott alkalmazottként a végzés követő első évben. Magas azok aránya, akik továbbra is tanulnak. A végzés követő második évben, már a szakképzett pályakezdők 62%-a alkalmazottként dolgozott.

Forrás: GVI, 2021

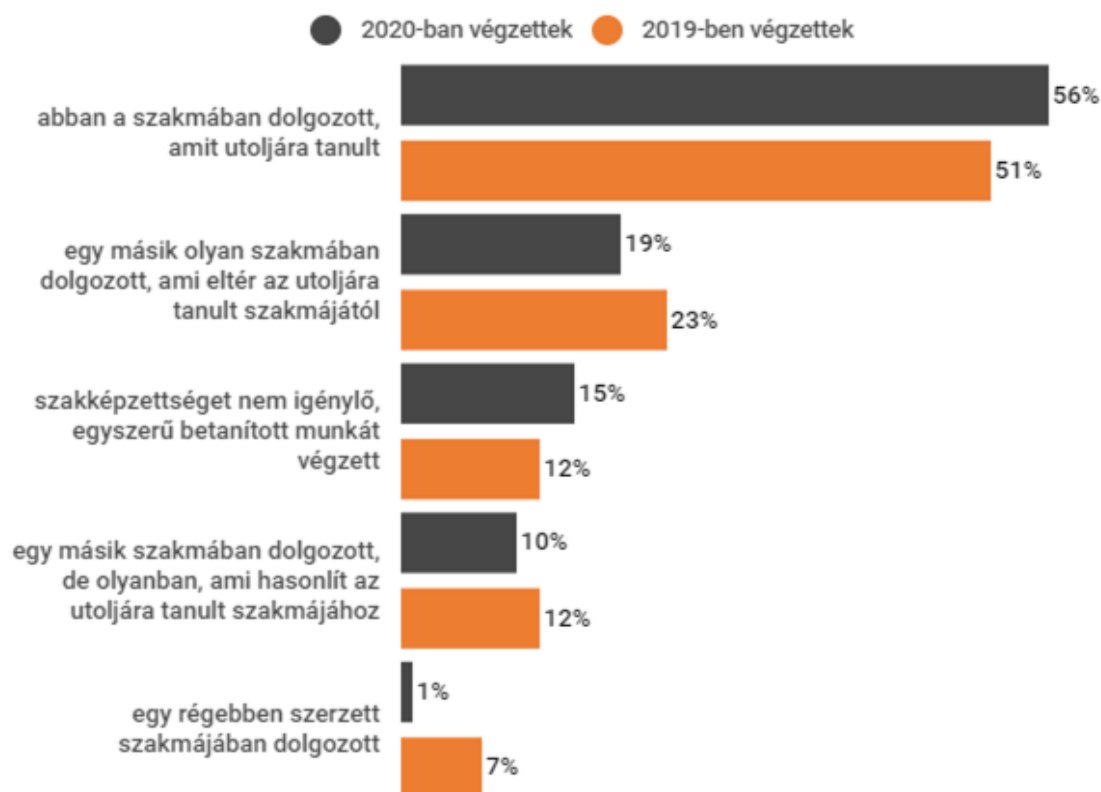
A **2020-ban végzett és jelenleg dolgozó válaszadók** 56 százaléka a tanult szakmájában helyezkedett el. 10 százalékuk a szakmájához hasonló (pl. ugyanabba a szakmacsoportba tartozó) munkát végez. 19 százalékuk egy másik szakmacsoportba tartozó munkát kezdett el, 15 százalékuk szakképzettséget nem igénylő munkát végez. Összességében a 2020-ban végzettek 44 százaléka nem a tanult szakmájában helyezkedett el. Az eredmények azt mutatják, hogy a szakképzett pályakezdők jelentős hányadának a továbbtanulás is a munkaerőpiaci pálya fontos részét képezi.

A **2019-ben végzett válaszadók** 51 százaléka a 2019-ben szerzett szakmájában dolgozott az elmúlt egy évben, további 12 százalékuk pedig a szakmájuk szakmacsoportjába tartozó munkát végzett. 23 százalékuk teljesen eltérő szakmában tudott elhelyezkedni. A szakképzettek körében előforduló szakmaváltás már az első munkahelyükön tetten érhető, mely felhívja a figyelmet a munka során történő átképzés, továbbképzés és az ezt biztosító tanulási készségek fontosságára.

A szakképzettek első munkahelye

(N₂₀₂₀=1369; N₂₀₁₉=826)

A szakképzett pályakezdők többsége abban a szakmában kezdett el dolgozni, amit utoljára tanult.

Forrás: GVI, 2021

Az álláskeresői időszak jellemzői

A 2020-ban végzett, jelenleg dolgozó válaszadók többsége családtagok, ismerősök segítségével (49%) helyezkedett el a jelenlegi munkahelyén, 13 százalékuk pedig tanulószereződés alapján. A tanulószereződéssel elhelyezkedők aránya a közlekedés, az egészségügy és az elektronika szakmacsoportokban volt a legmagasabb. 53 százalékuk kevesebb, mint 1 hónapig keresett állást. Az előző évekhez képest a végzettek között nőtt azok aránya, akik több, mint 1 hónapig kerestek állást. A nemzetközi

tapasztalatokat is figyelembe véve mindez arra utalhat, hogy a koronavírus-járvány nehezíthette a pályakezdők elhelyezkedését. Erre utal az is, hogy csökkent azok aránya, akik szerint a szakképzettséggel gyorsan el lehet helyezkedni. 2020-ban a válaszadók 54 százaléka gondolta úgy, hogy a szakképzettséggel gyorsan el lehet helyezkedni, 2021-ben ez az arány 37 százalék.

A 2019-ben végzett válaszadók többsége (64%) 1 hónap alatt helyezkedett el a jelenlegi szakmájában. Többségük családtagok segítségével vagy tanulószereződés útján.

Munkahellyel, szakképzéssel való elégedettség

A 2020-ban végzett, jelenleg dolgozó válaszadók 82 százaléka elégedett a munkahelyével. A válaszadók kiemelkedően elégedettek a munkatársaikkal, míg a legkevésbé a fizetésükkel és az előrelépési lehetőségekkel elégedettek. 23 százalékuk úgy érzi, hogy mindennek hasznát veszi, amit a szakképzés során tanult, 21 százalékuk viszont úgy véli, hogy egyáltalán nem hasznosítja a munkahelyén ezt a tudást.

A 2019-ben végzett fiatalok döntő többsége elégedett a jelenlegi munkahelyével. 30 százalékuk úgy véli, hogy mindennek hasznát veszi, amit a szakképzés során tanult. 23 százalékuk érzi úgy, hogy egyáltalán nem veszi hasznát a tanultaknak.

A vállalkozások alig egyharmada vesz részt a rehabilitációs foglalkoztatásban – Megváltozott munkaképességű személyek nyílt munkaerőpiaci foglalkoztatási helyzete Magyarországon

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) elemzésében 1017, legalább 10 főt foglalkoztató hazai vállalkozás rehabilitációs foglalkoztatással kapcsolatos tapasztalatait vizsgálta. Az adatok a GVI 2021. októberi féléves konjunktúrafelvételéből származnak.^{1,2}

A vállalkozások 33 százaléka foglalkoztat legalább egy fő megváltozott munkaképességű munkavállalót, legnagyobb arányban az 50–249 fős (62 százalék) és a több mint 250 fős (80 százalék) nagyvállalatok, a gazdasági ágazatokat tekintve pedig elsősorban a feldolgozóipari cégek (49 százalék).

Az, hogy adott vállalati kategóriában milyen gyakran fordul elő legalább egy fő rehabilitációs foglalkoztatása (*vállalati szint*), önmagában nem nyújt információt arról, hogy összességében mekkora létszámban, milyen arányban foglalkoztatnak megváltozott munkaképességű munkavállalókat a cégek (*munkavállalói szint*), azaz **menyire tekinthető rendszerszintűnek a rehabilitációs foglalkoztatás.**

Eszerint a foglalkoztatottak mindösszesen 0,8 százaléka megváltozott munkaképességű: ez jelentősen alacsonyabb arányszám, mint amekkora a megváltozott munkaképességűek számából következne. A rehabilitációs foglalkoztatásban rejlő munkaerőpiaci tartalékot jelzi, hogy – a KSH

adatai szerint – 2020. II. negyedévében a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatási aránya 27,5 százalék volt, míg a nem megváltozott munkaképességűeké 77 százalék.

Jól látható, hogy a 26–49 fős cégeknél a legmagasabb (2,7 százalék), míg a 250 fő feletti nagyvállalatoknál a legalacsonyabb (0,7 százalék) az arányuk – értelemszerűen egy nagy cégnél ugyan nagyobb eséllyel lesz legalább egy fő megváltozott munkaképességű munkavállaló, ugyanakkor a kisebb vállalkozásoknál magasabb az összesített foglalkoztatotti létszámhoz viszonyított arányuk. Ez utóbbit az is magyarázhatja, hogy a munkaadó a foglalkozási rehabilitáció elősegítése érdekében rehabilitációs hozzájárulás fizetésére köteles, ha az általa foglalkoztatottak átlagos statisztikai állományi létszáma meghaladja a 25 főt, és az általa foglalkoztatott megváltozott munkaképességű személyek létszáma nem éri el ennek az 5 százalékát. Egy 26 fős cégnél ez a kötelező foglalkoztatási szint mindösszesen 1,3 fő, míg egy 250 fős cégnél már 13 fő, azaz a

¹ Az elemzés során két súlyt használtunk, attól függően, hogy az adott kérdés vállalati vagy munkavállalói fókuszú. A válaszoló vállalatok mintája előbbi esetben a vállalatméret és a gazdasági ágak (feldolgozóipar, építőipar, kereskedelem, egyéb szolgáltatás) szerint a regisztrált vállalkozások számára vonatkozóan, utóbbi esetben pedig az alkalmazottak számára vonatkozóan reprezentatív.

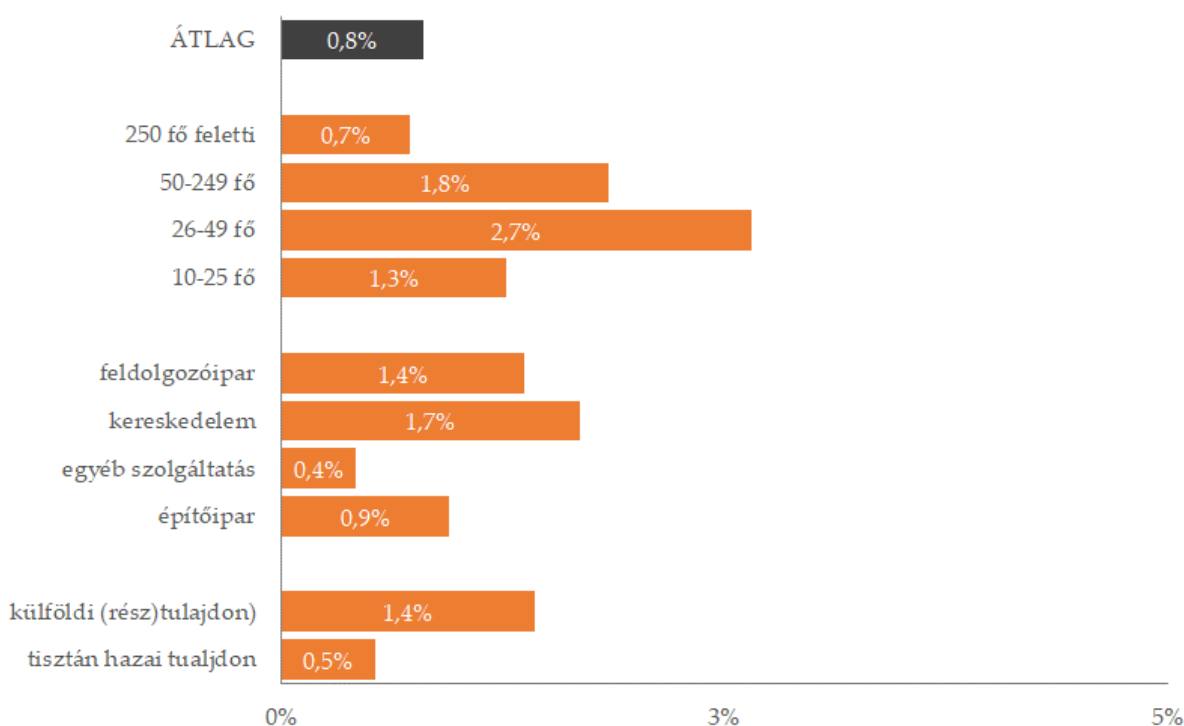
² Mivel a nyílt munkaerőpiaci foglalkoztatást vizsgáltuk, a mintából a megváltozott munkaképességű foglalkoztatottak aránya alapján kiszűrtük azokat a vállalkozásokat, melyeknek a rehabilitációs foglalkoztatás a profilja (azaz 50 százalékosnál magasabb a rehabilitációs foglalkoztatási arány.)

kiseb vállalkozások könnyebben elérhetik azt a foglalkoztatotti arányt, aminél már mentesülnek a rehabilitációs hozzájárulás alól.³

A gazdasági ágazatokat tekintve a kereskedelemben (1,7 százalék) és a feldolgozóiparban (1,4 százalék) a legmagasabb, az egyéb szolgáltatások

területén pedig a legalacsonyabb (0,4 százalék) a megváltozott munkaképességű munkavállalók összesített foglalkoztatotti létszámhoz viszonyított aránya. Tulajdonszerkezet alapján egyértelműen a külföldi (rész)tulajdonban lévő cégek azok, akik nagyobb arányban foglalkoztatják őket (1,4 százalék, szemben a 0,5 százalékkal).

1. ábra: Megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásának aránya az összes foglalkoztatotthoz viszonyítva

Forrás: GVI 2021

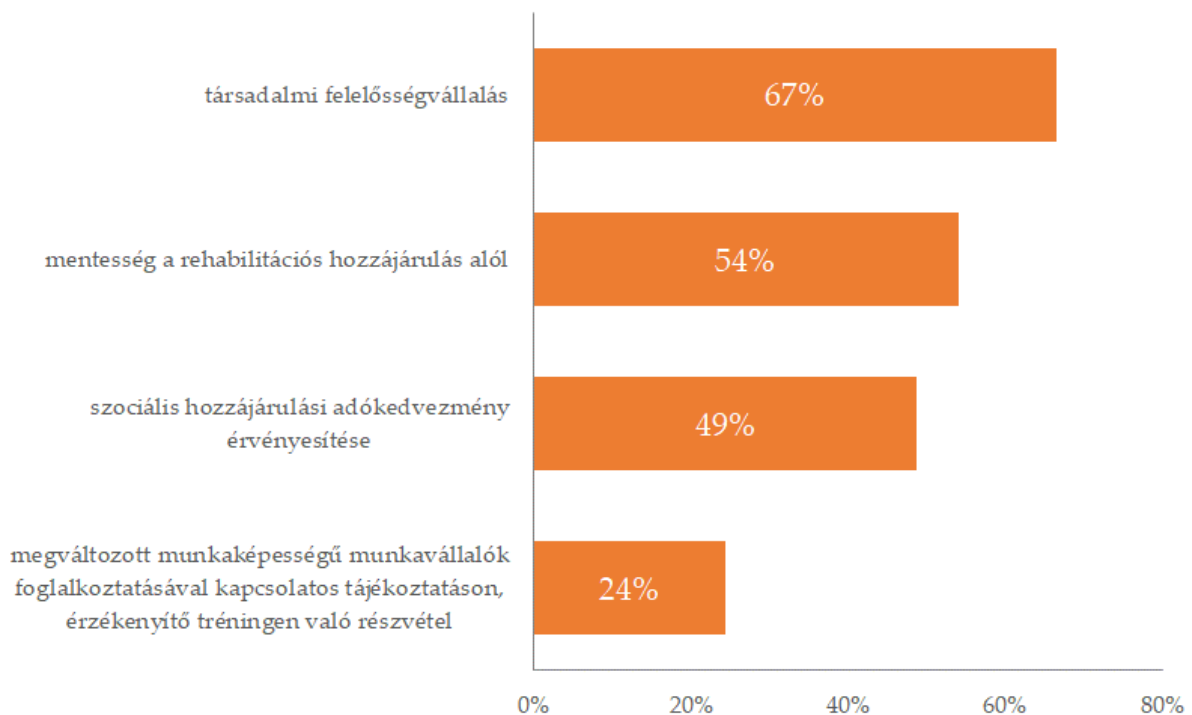
Azok a cégek, melyek alkalmaznak legalább egy fő megváltozott munkaképességű munkavállalót, leginkább a társadalmi felelősségvállalást (67 százalék) és a rehabilitációs hozzájárulás megfizetése alóli mentességet (54 százalék) nevezték meg

fontos motivációs tényezőnek a rehabilitációs foglalkoztatással kapcsolatban – előbbi a 250 főnél több munkavállalót foglalkoztató nagyvállalatoknál (71 százalék), míg utóbbi a 26–49 fős vállalkozásoknál (64 százalék) a leghangsúlyosabb tényező.

³ Ennek összege jelentős: 2021-ben a hiányzó megváltozott munkaképességű dolgozói létszám szorozva 1.449.000Ft/fő/évvel, 2022-ben pedig a

hiányzó megváltozott munkaképességű dolgozói létszám szorozva 1.800.000Ft/fő/évvel.

2. ábra: Megváltozott munkaképességű munkavállalók jelenlegi foglalkoztatását motiváló tényezők, N=403–428

Forrás: GVI 2021

A jelenleg még egyetlen megváltozott munkaképességű munkavállalót sem foglalkoztató válaszadó cégek 44 százaléka vélekedik úgy, hogy a jövőben élne a rehabilitációs foglalkoztatás lehetőségével. Ezt azonban jelentősen hátráltathatja, hogy **mindösszesen ezen cégek 4 százaléka rendelkezik** megváltozott munkaképességű munkavállalók kiválasztására és foglalkoztatására kialakított **belső eljárásrenddel.**

Az összes válaszadó több mint fele szerint a **megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatása után járó adókedvezmény emelése (55 százalék), valamint a mentorálásra és a megfelelő munkakörülményekre nyújtott bér- és költségtámogatás (51 százalék) segítené elő leginkább** azt, hogy a jelenleginél nagyobb mértékben vegyen részt a rehabilitációs foglalkoztatásban.

3. ábra: Megváltozott munkaképességű munkavállalók jövőbeli foglalkoztatását segítő tényezők, N=812-859

Forrás: GVI 2021

Nemzetközi tendenciák

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal.

		Vonatkozási időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
Németország	Munkanélküliségi ráta	(április)	5,0%	5,0%	5,0%
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(április)	54,6	54,1	56,9
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(április)	91,8	86,7	90,8
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(április)	105,9		106,8
USA	Munkanélküliségi ráta	(április)	3,5%	3,5%	3,6%
	CB fogyasztói bizalmi index	(április)	107,3	108,0	107,6
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(április)	59,2		59,7
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(április)	47,4	48,0	49,5

¹ <https://www.ifo.de/en/survey/ifo-business-climate-index>

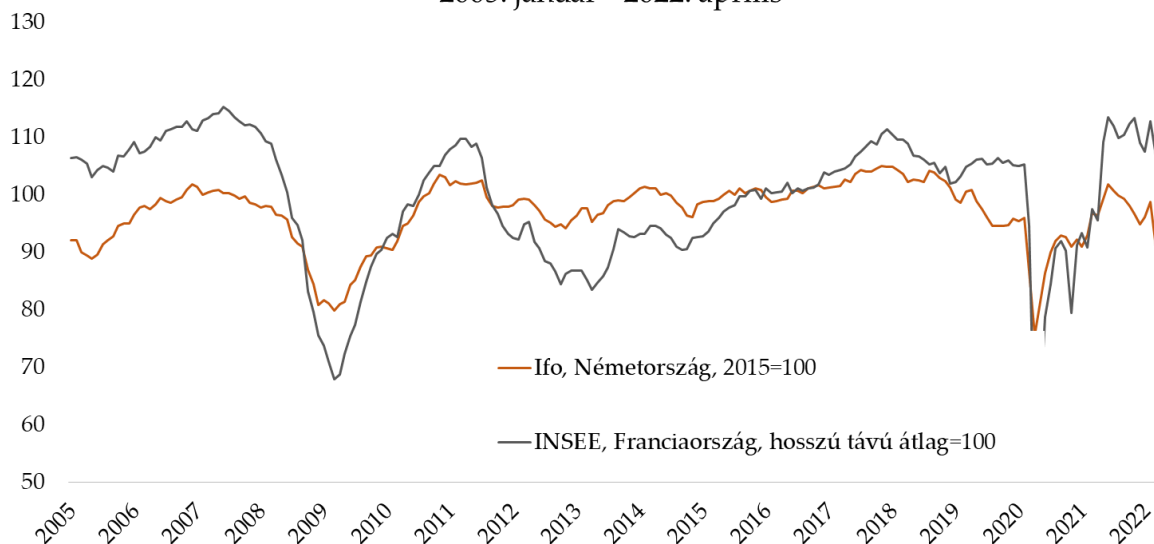
² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

További adatok forrása: <https://www.bloomberg.com/markets/economic-calendar>

Németországban az IFO üzleti bizalmi index értéke nőtt márciusához képest. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) az előző hónaphoz képest csökkent. Németországban a munkanélküliségi ráta ugyanazon a szinten maradt. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi index csökkent az előző hónaphoz képest. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index értéke kis mértékben csökkent az előző hónaphoz képest, és rosszabbul teljesített a vártnál. Az amerikai feldolgozóipari beszerzési menedzserindex értéke szintén csökkent a márciusihoz viszonyítva. A munkanélküliségi ráta ugyanazon a szinten maradt az előző hónaphoz képest. A kínai beszerzési index értéke csökkent márciusához képest.

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján, 2005. január - 2022. április

Forrás: www.ifo.de, www.insee.fr

Kapcsolat

Cím: MKIK GVI
1065 Budapest, Lázár utca 10.
Tel: 1/235-05-84
e-mail: gvi@gvi.hu
Internet: <http://www.gvi.hu>

Készítette:

Széll Krisztián elemző GVI
Bacsák Dániel elemző GVI
Tóth Katalin elemző GVI

Kutatásvezető:

Nábelek Fruzsina
ügyvezető, MKIK GVI

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:
MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,
2022.április, Budapest,
2022-05-13